

Základy veřejného zdravotnictví

Veřejné zdravotnictví

Jedná se o vědu zabývající se prevencí nemocí, posilováním a prodlužováním života pomocí organizovaného úsilí společnosti. Hlavním cílem je dosáhnout co nejvyšší možné úrovně zdraví obyvatelstva uvedením teoretických poznatků do praxe. Na podkladě integrace poznatků biomedicinských a společenských věd poskytuje informace o organizaci, struktuře, funkcích a řízení jednotlivých složek systému péče o zdraví.

Systém zdravotní péče

Zdravotní péče

Představuje péči o zdraví zahrnující veškerou činnost celé společnosti, která:

- posiluje zdraví,
- zabraňuje onemocnění,
- léčí již vzniklá onemocnění,
- snižuje následky nemocí.

Zdravotní péče může podle údajů Světové zdravotnické organizace ovlivnit zdraví obyvatel z 20 %. Z 80 % působí na zdravotní stav populace jiné vlivy, jako jsou životní styl, životní prostředí a škodlivé návyky.

Zdravotnická péče je péče o zdraví, na které se podílí zdravotnictví (poskytování zdravotnických služeb). Je součástí zdravotní péče.

Zdravotnictví je soustava odborných zdravotnických institucí a činností, které se zaměřují na péči o zdraví občanů a slouží k uspokojování zdravotnických potřeb obyvatelstva.

Zahrnuje:

- *orgány a instituce*: ministerstvo zdravotnictví, zdravotní pojišťovny atd.,
- *organizace a společnosti*: lékařská komora, odborné lékařské společnosti, ČAS atd.,
- *zdravotnická zařízení*: nemocnice, ambulantní zařízení, léčebné ústavy atd.,
- *pracovníky ve zdravotnictví*: lékaři, zdravotní sestry, laboranti, atd.,
- *služby a činnosti*: léčebně-preventivní péče, hygienická služba, lékárenská služba, výchova ke zdraví, vědecký výzkum, zdravotnické školství, atd.

Zdravotnická zařízení

Zařízení léčebně-preventivní péče

a) Zařízení ambulantní péče:

- ordinace praktických odborných ambulantních lékařů,
- vyšetřovací a léčebné složky (laboratoře, rentgenová pracoviště, rehabilitační pracoviště).

b) Lůžková zařízení:

- nemocnice,
- odborné léčebné ústavy,
- psychiatrické léčebny,
- léčebny pro dlouhodobě nemocné,
- rehabilitační léčebny,
- lázeňské léčebny.

c) Zvláštní dětská zařízení:

- kojenecké ústavy,
- dětské domovy,
- jesle.

d) Lékárny.

e) Záchranná služba.

f) Zařízení hygienické služby.

g) Výzkumné ústavy.

Základní zdravotní péče

Základní (primární) zdravotní péče je nezbytně nutná péče, která je založená na spojení aktivit zdravotnických služeb s aktivitami celé společnosti.

Zahrnuje:

- řádné léčení běžných nemocí,
- výchovu zaměřenou na hlavní zdravotní problémy,
- prevenci poruch zdraví,
- podporu správné výživy, dodávku nezávadné pitné vody,
- základní hygienu,
- zásobování léky,
- péče o matku a dítě,
- očkování proti hlavním nakažlivým chorobám (hepatitida typu A, B atd.).

V programu SZO Zdraví pro všechny do roku 2000 jsou uvedeny následující:

principy základní zdravotní péče:

- všeobecná dostupnost, poskytování podle potřeb,
- posilování samostatnosti občanů v péči o zdraví,
- účinnost a ekonomická i kulturní přijatelnost,
- podíl komunity (obce),
- zapojení ostatních rezortů do péče o zdraví.

Základní zdravotní péče má 3 složky:

- **primární péče** znamená základní zdravotnické profesionální služby poskytované většinou na ambulantní úrovni praktickými lékaři nebo specialisty. Zahrnuje výchovu ke zdraví, prevenci, diagnostiku, léčbu, rehabilitaci.
- **Sebepéče** představuje zdravotní aktivity neprofesionálů. Patří sem péče dobrovolníků, svépomocných skupin (např. sdružení občanů s neurčitým zdravotním postižením), dobrovolných organizací (např. Český červený kříž) a hnutí (např. ekologická hnutí).
- **Domácí péče** je dobrovolná zdravotní péče o pacienty v domácím prostředí. Je poskytována většinou středními zdravotnickými pracovníky (tzv. agentury domácí péče). Jedná se o péči indikovanou lékařem. Domácí péče je pro pacienta pohodlnější a přirozenější. Pacient dokončuje léčbu ve svém vlastním prostředí, s pomocí svých rodinných příslušníků.

Financování zdravotnictví v ČR

- Státní rozpočet,
- obce, města, daně komunální a podnikatelské činnosti,
- podniky - povinné platby na zdravotní pojištění, dodatečné platby do fondu zdravotní pojištění, financování vlastních zdravotnických zařízení, pokuty za znečištěné životní prostředí aj.,
- povinné zdravotní pojištění,
- charitativní organizace, nadace.

Povinné zdr. pojištění je oddělené od pojištění sociálního a nemocenského. Spravují ho pojišťovny.

Podíl financování výdajů na zdravotní péči - zdravotní pojišťovny 79 %, soukromý sektor 11 %, veřejné rozpočty 10 %

Odkazy

Použitá literatura

- STREJČKOVÁ, Alice, et al. *Veřejné zdravotnictví a výchova ke zdraví : pro SZŠ, obor zdravotnický asistent*. 1. vydání. Praha : Fortuna, 2007. ISBN 978-80-7168-943-0.